

Krvavý rybník u Broumova

(aneb O rozlíceném rytíři)

Nedaleko Broumova se nacházel rybník, který byl nápadný svojí červenou barvou, a proto se jmenoval Krvavý rybník, lidově Červeňák. O tom, jak získal nezvyklé červené zabarvení, vypráví následující pověst.

Před dávnými dobami se nacházel v místech, kde byl později rybník, pramen chutné a osvěžující vody. Jednou se u něj objevila unavená skupinka zbrojnošů, v jejímž čele jel na koni rytíř. Jak byli vojáci žízňiví, nedbali na to, že by měli dát svému pánovi přednost, a všichni se napili před ním. To rytíře tak rozhněvalo, že ve vzteku několik zbrojnošů zabil. Potom ještě plný zloby poklekl, aby se také osvěžil, ale pramen byl náhle bez vody. Rytíře to rozlítlo ještě více a vykřikl:

"Když jsem se nemohl napít já, ať už z tohoto pramene nepije nikdo jiný!" Nato přikázal místo zasypat.

Když už byla práce skoro u konce, začala ze všech míst navršeného pahorku tryskat voda, která zanedlouho zatopila celé údolí. Zbrojnoši, posílení vodou, jíž se napili, stačili utéci, avšak rytíř byl žízň natolik zesláblý, že uprchnout nestačil, a utopil se. Rybník, který na tomto místě vznikl, měl prý červenou vodu. Říkalo se, že to bylo od krve zavražděných zbrojnošů.

Vysvětlivky

- Určit, kde se u Broumova tento rybník nachází, bude oříšek, protože v pověsti nejsou skoro žádné zeměpisné informace, které by pomohly k přesné lokaci. Zkusme se tedy podívat na nějaké názvy vodních ploch (rybníků a nádrží) v okolí Broumova. Na turistických mapách nemá v okolí Broumova ani jedna vodní plocha název, který by se podobal nebo vycházel z názvů v pověsti, tedy Červený nebo Krvavý. Ale v seznamu vodních nádrží na serveru EDPP (elektronický digitální povodňový portál), kde jsou povodňové plány a vyjmenované všechny vodní plochy na Broumovsku, tak jsem objevil v katastru obce Heřmánkovice, konkrétně v Uhlířském údolí nad Hynčicemi, v lesní části Slatina nedaleko Červeného kříže, malý rybníček (mající dnes dvě části), s pojmenováním Červeňák (vrchní a spodní), a jelikož pověst hovoří o tom, že se Krvavému rybníku lidově říkalo Červeňák, tak jsme doma a bude to ten pravý.
- Pověst přibližuje tehdejší krajinu jako místo, kde byl nejdříve jenom pramen. I na mapě je dnes vidět, že nádrž je napájena z pramínku o pár desítek metrů výše, který se tvoří přirozeně tvarem údolíčka, kam stéká povrchová i podzemní voda z okolního lesa. Mapa také potvrzuje, že nejde o rybník takzvaně na vodním toku, že by jím rybníkem protékal nějaký tok, jde ale o rybníček, kterému se dnes na okraji lesa většinou říká lesní retenční nádrž, tedy nádrž zadržovací, vzniklá přírodním zvrásněním, která zadržuje dešťovou lesní vodu z nejbližšího údolí či rokle. Je zajímavé, že ani pramínek, ani nádrž nemá na klasické turistické mapě žádné pojmenování. Je to zřejmě kvůli krátkému toku, neboť zhruba po 250 metrech se potůček vlévá do o něco většího a delšího Uhlířského potoka, který se táhne od Javorového vrchu takřka od hřebenu Javořích hor z CZ/PL hranice a po 5 km se vlévá do Stěnavy. Název Červeňák se zachoval v pramenech o historii přilehlé obce Hynčice a v seznamech vodních ploch u vodohospodářů.

- Pověst také neupřesňuje časové období, kdy k události mohlo dojít. Jelikož se však zmiňuje o rytíři a zbrojnoších, lze odhadnout, že mohlo jít o část středověku za době třicetileté války (1618 - 1648) nebo ještě o něco dříve, kdy se ještě tyto názvy užívaly, a kdy byli ještě zbrojnoši, poddaní, panošové, sluhové rytířů a šlechty a za takové přestupky, když nedali pánovi přednost, byli trestáni.
- Pověst nakonec uvádí, že voda poté, co nakonec vytryskla, tak zaplnila údolí a před vodou se podařilo utéci jenom zbrojnošům, nikoli však už panu rytíři. V těchto místech a v této nadmořské výšce se určitě voda nevyvalila ve velkých gejzírech ani ve velkém objemu, to je zřejmé. To, že pan rytíř nestihl opustit rozbahněnou prohlubeň, to mi tak trochu připomíná onu slavnou husitskou taktiku, kdy lehko odění husité nalákali křížáky na dno vypuštěného rybníka, kde se těžko oděnci (rytíři) zabořili do bahna a stali se husitům snadnou kořistí. A že se panu rytíři zbrojnoši, kteří se dostali z bahna ven, nehrnuli ku pomoci, není se co divit, když jich ze vzteku o něco dříve několik pobil. I když údolíčko pod Slatinou, kde je rybníček Červeňák, a které z boku navazuje na dlouhé Uhlířské údolí, nemá na mapě žádný název, přesto z vrstevnic lze vyčíst, že rozdíl mezi vrškem údolíčka (475 m n/m) a spodní hranou rybníčku (465 m n/m) je 10 výškových metrů a pomyslná přírodní miska mohla mít kdysi 30 x 20 metrů. Tam tedy ukončil svou pouť rozlícený rytíř.
- Na výletě k rybníku Červeňák jsem 1. 3. 2023 potkal u rybníku pracovníka firmy Lesy ČR a ptal jsme se ho, na události spojené s pověstí, usmál se a řekl: "Pracuji tady v lesích už 40 let a rybník Červeňák se tady objevil někdy v padesátých letech minulého století, tam to jsou jen pohádky."

- 1 - Uhlířský potok protékající Uhlířským údolím (pramení pod Javorovým vrchem na východní straně hřebenu Javořích hor na CZ/PL hranici)
- 2 - Sousední rybník nese jméno podle sruhu vedle cesty "U dolní chaty," a protéká jím Jelení potok (pramení pod Javorovým vrchem na západní straně na hřebenu Javořích hor poblíž CZ/PL hranice)
- 3 - Krvavý rybník, zvaný lidově Červeňák (označení se dodnes zachovalo v seznamu vodních ploch)

- 4 - Cesta na začátek obce Hynčice k rybářství
- 5 - Cesta na začátek obce Hynčice k rybářství
- 6 - Cesta kolem Červeného kříže do Ruprechtic
- 7 - Cesta na státní CZ/PL hranici na Široký vrch (840 m n/m)

vlevo: Krvavý rybník,
lidově Červeňák

vpravo: rybník Červeňák
(2023, oproti starší
fotografii výše, zde je
molo již opravené)

Milan Škoda (01. 03. 2023)

- průvodce Broumovskem <http://www.milan-skoda.cz/broumovsko.htm>

- facebook <https://www.facebook.com/milan.skoda.9862/>

zdroj: Broumovsko v pověstech v převyprávění od Evy Koudelkové

zdroj: Wikipedie, EDPP

fotografie: homepage obce Hynčice + Milan Škoda